

Johannes Lahtinen 1915-2012

Muutama sana isän elämänvaiheista. Vertaan tässä isän elämänkaarta kynttilään. Kynttilä syttyi eli Isä syntyi Metsäpirtin Vaskelan kylässä 23.8.1915 Riisniemen talon nuorimpana lapsena ja ainoana poikana. Sisaruksia oli syntynyt kaikkiaan viisi, joista kaksi oli menehtynyt ennen isän syntymää. Toinen vaikeaan sairauteen ja toinen tapaturmaisesti. Terävän laskupään omannut poika kävi pakolliset kierto- ja kansakoululuokat, mutta selviönä ollut maanviljelijän ammatti ei vanhempien mielestä kaivannut suurempaa panostusta koulunkäyntiin. Omien sanojensa mukaan huolettomien nuoruusvuosien jälkeen oli tarkoitus jatkaa tilanpitoa Riisniemessä. Olipa jo nuorella iällä katseltu kumppania naapurikylästä tilalle emännäksi.

Saima tyttöä oli tanssitettu jo 16 kesäisenä nurkkatansseissa. Kihlatkin ehdittiin ostaa ennen kuin kohtalo puuttui peliin ja kynttilän liekkiin puhalsi voimakas tuuli. Syttyi talvisota ja kutsu rintamalle muutti suunnitelmia. Kihlakumppani ja vanhemmat sekä sisarukset joutuivat jättämään kotiseudun.

Sodan melskeissä kynttilää koetettiin sammuttaa moneen eri otteeseen. Milloin sirpaleet viistivät päälakea tai kohtalo sinkosi miehen kuorma-auton alle. Mutta pahimmillaan kynttilän liekki oli jo kokonaan häipynyt näkyvistä, kun haavoittumisen seurauksena pahaksi yltyneet luumätä vei miehen tuonpuoleisen partaalle. Jokin korkeampi voima kuitenkin sai liekin jälleen hiljaa syttymään ja isä palasi vähin erin vaikkakin vaivoista kärsien mukaan sotatoimiin.

Sotien lomassa tapahtui kuitenkin myös suuria positiivisia asioita. Kesällä 1940 isä ja äiti vihittiin avioon, vaikka siihenkin asiaan kohtalo oli puuttua, sillä vihkipappi oli unohtanut saapua vihkitilaisuuteen. Sukulaismiehen avustuksella kuitenkin pappi saatiin paikalle. Tilanne oli kyllä jäänyt puolisoiden mieliin sangen hätkähdyttävänä.

Suuri toive kotikonnulle paluustakin toteutui 1942 ja vieläpä sillä seurauksella, että Veijo-poika esikoisena syntyi perheeseen. Veijo oli muuten ensimmäisen Metsäpirtissä paluun jälkeen syntynyt lapsi. Saatiinpa myös uusi tupa valmiiksi perheen asettua paikalleen. Kynttilän liekki siis roihusi mitä vahvimmin. Vaan eipä annettu kynttilän liekin leimuta. Tuli uusi tuuli idästä ja halusi sammuttaa kynttilän tullen. Muutto uuteen tupaan piti unohtaa ja koti jättää.

Monien vaiheiden mm. useiden läheisten menetyksen jälkeen sodat tulivat kuitenkin sodittua ja uutta elämää alettiin rakentaa. Perheeseen syntyi matkalla Suonenjoen pitäjässä tyttö Kirsti nimeltään. Monien muiden Vaskelan kylän perheiden kanssa päädyttiin Vehmaalle Puotilan kartanon maille, jotka yhdessä hankittiin uusien kotien perustamista ja elannon hankkimista varten. Vähin erin saatiin uusi koti ja kontu rakennettua ja katse oli tulevaisuudessa. Uutta pirttiä asuttikin kohta Kyösti pojalla kasvanut perhe sekä isän äiti. Työtä tehtiin ahkerasti pellolla ja metsissä. Kynttilä paloi taas voimalla.

Kasvoipa perhe vielä yhdellä tenavalla, joka tässä muistelee isän vaiheita. Elettiin vaatimattomasti mutta tyytyväisenä. Yhteisöllisyys oli voimissaan kylässä. Iltaohjelmassa oli usein tarinointi vieraina olleiden naapurin miesten kanssa.

Kasvatusmenetelmistä puhutaan nykyään paljon. Mieleen painuvin ja tehokas kasvatusmenetelmä, jota isä käytti mm. ruokapöydässä pulinoitsijaa kohtaan oli kevyt napautus lusikalla otsaan. Teho ei perustunut kipuun vaan yllätyksellisyyteen ja tietynlaiseen nolostukseen. Sanoja ei tarvittu – hiljaisuus vallitsi loppu ruokailun ajan.

Kuusikymmenluvun alussa oli taas aika, jolloin ikävät asiat vavisuttivat kynttilän liekkiä voimakkaammin. Lyhyen ajan sisällä isän äiti menehtyi traagisesti, karjan kohdalla sattui vahinkoja ja kolhipa nuorimmainenkin itsensä koulutiellä. Näistäkin selvitettiin ja eteenpäin mentiin pikku hiljaa. Lapset varttuivat ja alkoivat hakea omaa paikkaansa yhteiskunnassa. Kukin lapsista vuorollaan muutti omille teilleen. Ensimmäinen lapsenlapsikin saatiin, kun Veijon Petteri-poika syntyi 1972. Pappa ja mummo olivat tärkeässä asemassa Petterin varttuessa pojasta mieheksi.

Kun jatkajaa maatilana pidolle ei näyttänyt löytyvän, myytiin pellot seitsemänkymmentäluvun lopulla naapuriin ja isä ja äiti jäivät luopumiseläkkeelle. Isälle rakkaat metsät jäivät kuitenkin edelleen omistukseen ja metsään isän mieli halasi jatkuvasti. Kahdeksänkymmentäluvun lopulla isä tuli kuitenkin siihen tulokseen, että metsästäkin on syytä luopua, koska omat voimat eivät enää tahtoneet riittää eikä pojistakaan ollut oikein metsämieheksi. Isän kanssa metsässä ollessaan ensin Kyösti sahasi moottorisahalla jalcaansa ja muutamaa viikkoa myöhemmin vesurin terä osui minua polveen. Niinpä metsät myytiin ja isä ja äiti muuttivat Vinkkilään kerrostalon asukkaiksi.

Kotitalo pysyi kuitenkin lähipiirissä, sillä Kirsti puolisoineen muutti sinne asumaan. Pohjarinnassa pistäydyttiinkin usein katsastamassa miten pellot ja metsät kasvavat vieraan hoivissa. Talo ja pihapiiri ainakin olivat hyvissä käsissä. Ja kun Vinkkilän kodin naapurissa alkoi nuorimmaisen perhe kasvaa, tuli elämään uutta sisältöä. Alekski ja Milja saivat arvokkaan lapsuusajan lahjan, **mummolan**, jossa aina otettiin lämpimästi vastaa ja tarjottiin mehua, kun oli kova jano, niin kuin eräs pikkumies totesi vaellettuaan ilman rihman kiertämää pihaleikeistään mummolaan.

Tulipa vielä aika, kun neljännen polven lapset ilahduttivat mummoa ja pappaa vierailuillaan. Niko, Nea ja Niilo olivat myös tärkeinä mummon ja papan ajatuksissa. Elettiin leppoisia senioripäiviä Vinkkilän kodissa runsaat viisitoista vuotta. Kynttilä paloi iloisesti.

Kun voimat alkoivat vähetä ja oli tarve siirtyä palvelukotiin vuonna 2007, jossa isän ja äidin yhteiseloa jatkui vielä noin vuoden ajan kunnes äidin matka päättyi. Isä jäi yksi. Olo oli tyhjä, vaikka läheisiä olikin runsaasti ympärillä ja joku jälkipolvesta kävi lähes päivittäin vieraisilla. Sattuipa vielä saman vuonna vävypojan menehtyminen, joten murhetta oli kyllikseen.

Pari vuotta sitten, kun 95-vuotissyntymäpäivä oli lähestymässä kynttilän liekkiä oltiin taas puhaltamassa sammuksiin, mutta sitkeänä teräsvaarina isä vieläkin pinnisti lähes entiselleen. Alkoi kuitenkin hidas, mutta tasainen voimien hiipuminen, asuminen palvelutalossakin tuli mahdottomaksi. Viimeisen kuukauden isä vietti terveyskeskuksen hoivaosastolla Vehmaan kirkonkylässä, kunnes kauniina elokuun lauantaiaamuna nukkui hiljaa pois. Kynttilä oli lopullisesti sammunut, mutta kasvoilta saattoi lukea; työni on tehty voin tyynenä siirtyä iankaikkiseen.

Kiitos isä siitä, että opetit esimerkilläsi meille huumorilla höystetyn elämänmyönteisyyden, vaatimattomuuden ja välittämisen taitoa.

Aarni Lahtinen